СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 221. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, вівторок, 23-го вересня 1947. No. 221. JERSEY CITY and NEW YORK, Tuesday, September 23, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ НАРАДЖУЄТЬСЯ НАД СКЛИКАННЯМ КОНГРЕСУ

Вашингтон, 21 вересня. — Президент Труман, повернувши в суботу 20 вересня з подорожі на Міжамериканському Конференцію в Ріо, провів решту часу минулого тижня на полагодженні найважніших справ, які накопичилися на його столі в Білому Домі. У понеділок назначена конференція з секретарем стейту Джорджом Маршалом, який має скласти звіт з дотеперішнього перебігу нарад в Асамблеї Обєднаних Держав і на конференції 16-ти держав в Парижі. Досі звісно, що Маршал не вірить у те, щоб потреби Европи, виявлені на паризькій конференції, можна було полагодити адміністративним ладом, без скликання надзвичайної сесії конгресу. Хоч адміністрація має доволі грошей, щоб заспокоїти хвилеві потреби Европи, то на введення в життя повного Пляну Маршала треба ухвали конгресу. Тому президент поважно призадумується над скликанням надзвичайної сесії десь на половину листопаду.

НОВИЙ БУРЕВІЙ НА ФЛОРИДІ.

Маямі, Флорида, 22 вересня. — Буревій, який навістив Флориду минулого тижня і пігнав на захід до стейтів Алабама і Луїзіяна, наробив шкоди в цих стейтах на приблизну суму сто мільйонів долярів. Особливо великі втрати потерпіло місто Ню Орлеанс, при гирлі ріки Мисисипі. Серед буревію втратило життя 70 людей. Та ледви минуло одно нещастя, а вже новий буревій появився на Атлантійському океані, який зближається до південного побережжя Флориди зі швидкістю 70 миль на годину.

ИРЛІ ПАЙЛ ПРИВІЗ БІЛЯ СТО УКРАЇНСЬКИХ ІМІГРАНТІВ.

Ню Йорк, 21 вересня. — Сьогодні прибув із Бремергафен з Німеччини, транспортовий корабель Ирні Пайл, який привіз 122 подорожних, переважно европейських скитальників. Між ними було около 100 українців, що приїхали під опікою Нешенел Кетолик Велфер Конференс і Юнайтед Стейтв Каміті. Серед нових імігрантів є два священики, один з Карпатської України. Він оповідає про велике національне осідомлення карпатських українців під час війни. Інші іміґранти згадують про погіршення матеріяльного положення після покінчення діяльности УНРРА, а ті, що приїхали з Австрії з вдячністю підносять акцію З. Українсько-Американського Допомогового Комітету в доставі одягу для скитальників в Інсбруку, Зальцбурґу і ін. таборах. — Під час подорожі лютувала на океані велика буря, корабель почав затікати, серед подорожних запанувала велика трівога, люди почали молитися.

СПІР ЗА РІВНОПРАВНІСТЬ НІГРІВ МІЖ КАТОЛИКАМИ.

Ст. Луїс, Мо., 21 вересня. — З нагоди розпорядку католицького архиепископа Джозефа Е. Ритера в тутешній дієцезії, щоб нігерські діти в парохіяльних школах сиділи в одній класі з білими, повстало між деякими батьками білих дітей негодування і вони рішилися внести жалобу до цивільного суду, щоб спинити виконання наказу архиепископа. Архиепископ оприлюднив пастирський лист з цієї нагоди і його відчитано в церквах сьогодні. В листі архиепископ грозить виключенням з церкви тих католиків, які відважились би піти з цією справою до державного суду. Останні вісті такі, що батьки, які не хочуть допустити до рівноправности їхніх дітей з дітьми нігрів, рішили відкликатися до Апостольського Делегата.

ПОЇЗД СВОБОДИ В ДОРОЗІ ДО НЮ ЙОРКУ.

Трентон, Н. Дж. — Після кількадневного побуту Поїзду Свободи у Филаделфії, його перевезено до Трентону, звідси він виїде на довший побут до Ню Йорку. У четвер цього тижня Поїзд Свободи буде приміщений на рейках стації Ґренд Сентрал, опісля переїде до Бруклина, Квінс і Бронксу. Ню Йорк приготовляє величаві маніфестації з нагоди побуту Поїзду Свободи з неоціненими документами американської свободолюбної спадщини.

43 ОСОБИ З ГОЛИВУДУ НА ПЕРЕСЛУХАННІ.

Вашинґтон. — Комісія для прослідживання Неамериканських Діянь палати репрезентантів вислала візвання до 43 осіб з фільмової продукції у Голивуді, щоб вони явилися як свідки для виявлення комуністичних затій у цьому промислі. Візвання дістали не лише актори, але й продюсери. Між ними згадані: Ґері Купер, Валт Дісні, Чарлі Чаплин, Адолф Менжу, Ерик Джансон і ін. Переслухання відложено до 20 жовтня. Воно потриває кілька тижнів.

ПІВТРЕТЯ МІЛЬЙОНА СТУДЕНТІВ В АМЕРИЦІ.

Ню Йорк. — Перегляд числа нововписаних студентів почало науку на осінних курсах, які отворено жав викаазує, що біля два з половиною мільйона студентів почало науку на осінних курсах, які отверено в понеділок 22 вересня.

Гувер розвиває плян зараджения масовому голодові в Европі

Ню Йорк, 21. вересня. — На концерті, уладженім організаціями для допомоги Німеччині у Медисон Сквер Ґарден, промовляв бувший президент Герберт Гувер. Він звернув увагу, що загроза масового голоду в Европі є неменша, ніж була в 1945 р. Гувер заявив, що лише самопосвята американців може врятувати Европу й цілий світ і тому видвигнув домагання, щоб населення Америки ввело добровільне пайкування харчів. Гувер переповів свої помічення зо жнив в Европі і виявив, що Росія має цього року доволі харчів, щоб помогти своїм сателітам. Тому Америка повинна зконцентрувати свою увагу на допомогу іншим країнам Европи. — Бувший голова Американського Військового Уряду в Німеччені ген. МекНарні заявив, що комунізм ще не розпаношився в американській зоні Німеччини, одначе до цього може прийти, коли американці не поспішать з допомогою. Він сказав, що тепер демократія виставлена на пробу і вона повинна цю пробу витримати.

ДЕЛЕГАТ З. УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО КОМІТЕТУ АДВ. СМУК ПОЧАВ ПРАЦЮ.

Филаделфія, 22. вересня. — За звідомленнями, які наспіли до бюра Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету, делегат цього Комітету адв. Роман Смук приїхав до Франкфурту над Меном у Німеччині і почав негайно свою працю.

ОСТИН ЗАКИДАЄ ВИШИНСЬКОМУ НЕПРАВДУ Й ПОШИРЮВАННЯ НЕНАВИСТИ.

Ню Йорк. — З нагоди закінчення Тижня Обєднаних Держав уладжено в суботу 20. вересня бенкет в готелі Валдорф Асторія, під час якого промовляв постійний член американської делегації до О. Д., Ворен Остин. Він спинився на промові советського делегата Андрія Вишинського, виголошеній в Асамблеї О. Д. в четвер і схарактеризував цю промову як обиду, нанесену Злученим Державам і поодиноким американським установам та громадянам. На думку Остина, промова Вишинського була обрахована на застрашення населення Советів, що Америка плянує збройний напад. Одначе правда мається навпаки: Советські делегати в О. Д. не допустили до виконання ухвали Ради Безпеки для недопущення нападу на Грецію. З промови Вишинського, можна прийти до висновку, що то Росія не бажає собі миру, поширює ненависть до Злучених Держав і вживає тактики, яка може довести до війни. — Бувший секретар війни Роберт П. Патерсон сказав, що нарід в Америці має довіря до О. Д., вірить у мирне наладнання спорів дорогою переговорів, воно домагається свободи від агресії, „одначе воно не впаде ніколи на вколішки, щоб прохати за цю свободу".

Українська Повстанська Армія в боротьбі

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД „СПРОСТОВУЄ" АМЕРИКАНСЬКЕ ПОВІДОМЛЕННЯ; ЗАПЕРЕЧУЄ ЧИСЕЛЬНІСТЬ У.П.А. ТА ПРИЯВНІСТЬ СОВЄТСЬКИХ ВІЙСЬК НА ПОЛЬСЬКІЙ ТЕРИТОРІЇ.

Потверджує боротьбу проти У.П.А. та „співпрацю" зі советською армією.

Варшава, Польща, 20. вересня. (ЮП). — Речник польського уряду сьогодні офіціяльно намагався „спростувати" повідомлення американського військового командування про запеклі бої між польсько-російськими військами з одного боку і Українською Повстанською Армією з другого в гористих районах південної Польщі. Польський уряд твердить, що американське військове звідомлення, видане у звязку з переходом одного відділу УПА в американську зону Німеччини, є „сильно перебільшене". Він твердить, що пересічна сила відділів УПА, з якими доводилося воювати польській армії, вагалася між 20 і 100 повстанцями. Це, звичайно, в нічому справи не зміняє щодо загальної сили УПА, бо відомо, що вона не веде боротьби одностайним фронтом, а тільки окремими загонами, власне в силі, названій в польському урядовому „спростованні". Речник польського уряду в дальшому заперечив приявність на польській території та дії советсько-російських військ проти УПА. Він, натомість, ствердив, що росіяни в своїй боротьбі проти УПА „тільки" співпрацюють з польською прикордонною сторожею, але самі воєнні дії проти УПА розгортають на українській території під Советами.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПЛЯН „МАЛОЇ АСАМБЛЕЇ" ТА СПРАВА КОРЕЇ ПРИЙНЯТІ НА ПОРЯДОК НАРАД ЗАГАЛЬНОГО ЗІБРАННЯ О.Д.

Лейк Соксес, Н. Й., 21. вересня. — Генеральний Комітет Загального Зібрання О.Д. переголосував сьогодні більшістю 12 голосів проти двох, щоби американську резолюцію про створення „Тимчасового Комітету О.Д. для Миру і Безпеки", що його названо „Малою Асамблеєю", поставити на порядок нарад Загального Зібрання О.Д. Так само переголосовано американську резолюцію щодо „самостійности Кореї". Проти голосували тільки представники Советської Росії і Польщі. Рівночасно ухвалено поставити на порядок нарад Генеральної Асамблеї теж резолюцію советського представника Вишинського про „підпалювачів війни". Над цею справою навіть формально не голосовано. Америка, стоючи на становищі, що кожна справа повинна бути обговорена, без огляду на те, чи вона правильна, чи ні, навіть не ставляла формального спротиву. При обговорюванні поодиноких справ прийшло до дальших словних двобоїв між советським представником, А. Громиком, та американським, Ворен Р. Остином. Засідання Генеральної Асамблеї сьогодні не відбулося. На вчерашньому засіданні продовжувано промови голов делегацій поодиноких країн, між ними теж французького міністра закордонних справ Бідо, що полемізував зі советським представником Вишинським та заперечував його твердження, мовляв Плян Маршала є причиною політичного поділу Европи. На цій сесії мав виголосити промову теж „представник" України, Д. Мануїльський, але його виступ відложено на засідання Загального Зібрання в понеділок, 22. вересня.

УКРАЇНЕЦЬ В ІМЕНІ БІЛОРУСІ ЗАСТУПАЄ РОСІЙСЬКІ ІНТЕРЕСИ.

Ню Йорк, 30. вересня. — На вчерашній сесії Загального Зібрання О.Д. у Флошинґ Медов виступив з промовою „представник Білорусі" — Кузьма Кісілев. Говорив в такт Вишинського та в обороні російських інтересів проти „американської реакції", до якої ще принагідно долучив Еспанію. Американська преса, подаючи звідомлення з виступу Кісілева, називає його українцем і у висліді „получається" таке, що „українець" говорить в імені „Білорусі" та обороняє російських інтересів.

КОНФЕРЕНЦІЯ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ СПІВПРАЦІ В ПАРИЖІ ЗАКІНЧУЄ СВОЇ НАРАДИ.

Париж. 21. вересня. Так звана Конференція Европейської Співпраці, в якій взяли участь 16 західно-европейських країн та яка радила над спільною відбудовою Европи при американській допомозі згідно з Пляном Маршала, має закінчити завтра свою працю. Предсідником кінцевого засідання буде британський міністер закордонних справ Бевин. У висліді праці Конференції буде вислане відповідне звідомлення американському Конгресові, в якому точно визначено европейські спроможності та потреби американської допомоги, щоб могти знову „поставити на ноги" европейське господарство, від чого у великій мірі залежатиме теж політична стабілізація. Потребу безпосередньої американської допомоги европейським країнам визначається на приблизно 19,000,000,000 долярів, яку остаточно вирішить американський Конгрес.

БРИТАНІЯ ОСТЕРІГАЄ СОВЄТСЬКИХ САТЕЛІТІВ

Лондон, 21 вересня. — Речник британського міністерства закордонних справ сьогодні заявив, що кожне дальше порушення основних свобід в Угорщині, Румунії та Болгарії уряд Великої Британії вважатиме „злочинним порушенням постанов мирового договору" та відповідно поступатиме. В гострій урядовій заяві стверджується, що недавна ратифікація мирових договорів з цими советськими сателітами в жодному разі не означає теж потвердження їх недемократичної поведінки. Висловлюючи „серіозне заклопотання" ролею та політикою комуністичних меншин в цих країнах, уряд Великої Британії „не вважає урядів Угорщини, Румунії і Болгарії справжніми представниками політичних почувань і традицій народів цих країн". Називаючи по імені поодинокі факти з комуністичного терору й диктатуру в згаданих країнах, речник британського уряду закінчив осторогою, що „кожний подібний акт у майбутньому будеться вважати порушенням постанов мирового договору та злочином проти европейської цивілізації".

„ДИВЕРСІЯ" В БОЛГАРІЇ.

Софія, Болгарія, 12 вересня. — Болгарський уряд видав сьогодні комунікат, в якому сказано, що болгарські громадяни, вишколені та забезпечені зброєю в Греції, увійшли знову на територію Болгарії, з метою „диверсійної акції". Дальша група „диверсантів" намагалася перейти з Греції до Болгарії біля місцевости Чакаларово, але була відбита болгарською прикордонною сторожею, залишивши на полі бою 11 вбитих. В іншому комунікати скавано, що до Болгарії втікають грецькі „демократи" та що ними окремо піклується болгарський уряд.

КОМУНІСТИЧНИЙ „ПОХІД ГОЛОДНИХ" В ІТАЛІЇ.

Рим, 21 вересня. — Відома стара правда, що комуністи спекулюють на людській нужді та докладають усіх зусиль, щоби її збільщувати для своїх політичних цілей, найшла своє чергове потвердження в Італії. Постійно унеможливлюючи післявоєнну відбудову, виступаючи проти закордонної допомоги, організуючи страйки та заворушення, комуністи в Італії витворили насамперед складне економічне положення, а тепер домагаються влади для боротьби з витвореними ними труднощами. Вчора вони зорганізували в країні „похід голодних", що мав бути демонстрацією комуністичної сили. Похід відбувся, але далеко не так, як комуністи сподівались. Проте, комуністична преса намагається його „роздувати", пишучи, що — наприклад — в поході в Анкона взяло участь „понад 50,000", хоча це число є більше, ніж загальна кількість населення цеї місцевості.

ФРАНЦУЗЬКІ КЕРІВНИКИ ВКАЗУЮТЬ НА ЗАГРОЗУ ВІЙНИ.

Париж, 21 вересня. — Сьогодні трьох французьких керівників вказували та остерігали на свій лад перед безпосередньою загрозою війни. Президент Франції, Вінсент Оріол, та премієр Поль Рамадіє вказали сьогодні на велику загрозу війни між Сходом і Заходом, заявляючи, що Франція повинна причинитися до відвернення тої загрози. Бувший президент, ген. де Ґоль зі свого боку заявив, що сьогодні вже не має такого, який не бачив би „грізних хмар на політичному небосклоні" та взивав французький нарід до готовости.

МОСКВА ГОВОРИТЬ ПРО „ДИПЛОМАТИЧНУ ВІЙНУ".

Москва, 21 вересня (АП). — Московська комуністична „Правда" сьогодні пише, що американський секретар стейту, ген. Маршал, почав в ООД „дипломатичну війну" проти Советського Союзу. „Правда" твердить, що ця акція може розвалити цю світову організацію та загрожує світовому мирові. Подібно висловлюється теж урядовий орган, „Ізвестія".

КОРНІЙЧУК ПИШЕ, ЩО ЙОГО „ПЕРЕСЛІДУВАЛИ" В АМЕРИЦІ.

Москва, 21 вересня. — Олександер Корнійчук, з ласки Москви колишній комісар закордонних справ Советської України, пише сьогодні в „Літературній Газеті", що під час його побуту в Америці він був „переслідуваний" департаментом справедливости. Корнійчук належав до відомої „культурної місії", що приїжджала з большевицькою пропагандою до Америки, та яку „випрошено" після того, як вона відмовилась зареєструватись, як чужа агентура.

850 СКИТАЛЬНИКІВ ІДЕ ДО ВЕНЕСУЕЛІ.

Франкфурт над Майном, Німеччина, 21 вересня (ЮП). — В найблищу пятницю виїде з Німеччини до Венесуелі 850 воєнних збігців і переміщених осіб, в тому 165 втікачів з Еспанії, які не погоджуються з режумом ген. Франка.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
З Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПО ГАРМАТНІХ ВИСТРІЛАХ КРЕМЛЯ

Нова сесія Асамблеї Обєднаних Держав розпочала свої наради в такій атмосфері, що як Андрей Вишинський, голова совєтської делегації, скінчив своє гістеричне атакування Злучених Держав, то один з делегатів, вийшовши на коритар, заявив: Та ж це вже війна!

Коли б такі речі діялись у світі, необзнайомленім з методами совєтської пропаганди, то такі виступи, як Вишинського в Обєднаних Державах, означали б дійсно війну. Та світ уже привик до совєтських напастей і брехонь, передаваних не тільки пресою чи по радіо, але теж і такими совєтськими дипломатами як Молотов, Громико, Вишинський чи Мануїльський. В дійсності це пропаганда, обрахована на сильний ефект, який вона, на думку Кремля, повинна мати на „совєтський нарід", а далі на совєтських сателітів і комуністів та комунізуючих у світі, зокрема в Злучених Державах. Вишинський певно знає, що він стріляє зі старої гармати й на старий лад. Ні він, ні Кремль, хіба не можуть бути настільки наївними, щоби припускати, що ці стрільна вдарять у ціль. Одначе вони вчені, що як нароблять гуку і нанесуть диму, то тим самим спаралізують на якийсь час нормальний хід нарад Асамблеї Обєднаних Держав, а це у них — успіх. Представники Совєтського Союзу властиво повинні були б вийти з Асамблеї по промові Вишинського й до цього повинна би бути пристосована кінцева частина його промови. Та у Совєтів, як видно, інші пляни. Вишинському, який звик обвинувачувати навіть своїх невинних приятелів і висилати їх на смерть, було б найвигідніше і тут вислати своїх противників на шибеницю, але це Ню Йорк, а не Москва. Вишинський знав, що по його прокураторській промові в Флошинг Медов енкаведисти не виведуть тих, кого він обвинувачував до вязничної келії, а потім на подвіря, щоб їх розстріляти і так зліквідувати опозицію. Тому він далі залишився в салі, щоб далі продовжувати обструкцію і нею унеможливляти правильне функціонування Обєднаних Держав. „Чистка", з якою він вийшов перед форум Асамблеї Обєднаних Держав та до якої втягнув навіть такі особи як президента Трумана, а далі й американські університети та свобідну пресу, вказує не тільки на нахабність совєтських дипломатів, але теж і на те, що то діялось би теж і в Злучених Державах, коли б переміг комунізм.

Совєти, як це видно з самої промови Вишинського, смертельно залякані війною, яка їм, на їхню думку, грозить з боку Америки. Та так є, що війна лякає усіх, навіть і тих, що стріляють не зі старих гармат, але й з наймодерніших. Тому саме ніхто війни не хоче. Тому саме Злучені Держави вийшли в Асемблеї Обєднаних Держав з пропозицією, як цю міжнародну організацію скріпити, щоб вона могла припиняти усякі агресії та розвязувати різні міжнародні конфлікти без війни. Та провокативна й обидлива промова представника Совєтів в Обєднаних Державах усе це відкинула і закинула Злученим Державам, що вони змагають до панування над світом і до нової війни.

Комуністи при роботі

Адміністраційний процес, ведений іміграційним бюром у Ню Йорку проти румунського імігранта, з прибраним іменем Джан Санто, дає притоку його оборонцям до виливання цілих цебриків помий на голови урядових свідків. Що більше: Самий урядовий адвокат, Джан П. Бойд, який обвинувачує Санта, є предметом напастей адвоката оборони, Герія Сечера. Сечер отверто грозив Бойдові, що буде позивати його „цивільно й кримінально" за запит: „Чи Ви теж комуніст?". Хто має спроможність пильніше слідити за цим процесом, нераз попадає в непевність: Хто то на ділі є обвинувачений, а хто прокуратором, що обвинувачує? Прокуратор і свідки поводяться спокійно, а оборона бубнить у всі бубни, щоб заглушити прокуратора і збентежити слухачів та читачів.

Одначе тому, що „брехня має короткі ноги", правда, яку хоче витягнути прокуратор на денне світло, зводиться до цього: Що Санто у виконанні комуністичних плянів в Америці мав опанувати юнію Транспортових Робітників і зробив її придатною для комуністичних цілей. Досі на свідків покликано бувшого редактора комуністичного щоденника „Дейлі Воркер", Луїса Буденза і організатора нігрів Манинга Джансона. Оба вони були визначними діячами Комуністичної Партії і оба її покинули. За свідоцтвом Джансона він самий, як обвинувачений Санто й інші комуністи, „діставали інструкції, що самим головним завданням Комуністичної Партії є обгородити себе окопами, зайнявши становища в стратегічних та ключевих промислах країни на те, щоб підбурювати до страйків, викликувати цілу низку загальних страйків, паралізувати господарку держави, озброювати робітників і приєднувати вояків на робітничих союзників — а все з метою, щоб скинути уряд і насадити диктатуру пролетаріяту".

Свідок не сказав тут нічого нового, одначе потвердження правди бувшими комуністичними авторитетними особами має своє значення для устійнення метод, як комуно-большевики використують робітничі організації саме на це, щоб при допомозі цих організацій звести колись робітників до стану робучої худоби.

Так званий „Поїзд Свободи", який має перевезти по різних околицях Злучених Держав документи, що вказують на історичний розвиток прав людини і громадянської свободи в Америці, стрінув ще перед своїм виїздом брутальні напасти комуністів. Хоч американські вольности зродилися тоді, коли то ще ніхто не мрів про концентрацію багатств в околиці сьогоднішнього нюйорського Вол-Стріту; хоч ці вольності осягнено завзятою боротьбою проти гнобителів, то комуністичний провід вважав за відповідне видати тайні обіжники до своїх ячейок і зогидити в них оці найблагородніші змагання до волі. Що більше, за перекручуванням правди на большевицький лад оці документи американської свободолюбної спадщини в большевицькім насвітленні виходять як інструменти для поширення імперіялізму багатіями з Вол-Стріту. Імперіялізм, у звичайному дотеперішньому понятті, це ніщо інше, як поневолення бідних людей. Як повязати оці большевицькі теревені, годі розумом збагнути. Та їм про логіку не йде. Це хіба дасться пояснити словами Шевченка, про „безчестя, і зраду і криводушіє", які „вогнем кривавим, пламенним мечем нарізані на людських душах". Оці московські засоби пропаганди вжиті саме на те, щоб знищити довіря народу до свого правно і свобідно вибраного уряду і щоб серед замішання, коли б так до цього дійшло, скасувати теперішні засади американської свободи, знищити свідоцтва американської свободолюбної спадщини і завести в Америці „волю" — совєтського типу.

Хто хоче зрозуміти, як комуністичні очайдухи намагаються взяти під свою диктатуру американських словян і зробити з них послушне оруд дя кремльских сатрапів для швидшого їх обмосковлення — коли не мовного, то духового — хай добре перечитає новинку про конвенцію Хорватського Братнього Союзу в Питсбургу з 15 вересня. На конвенцію явився як делегат бувший секретар одного з комуністичних „фронтів", а це Протифашистівської Ліги. Він допустився проступку погорди конгресу тим, що не хотів складати свідоцтва перед конгресовим комітетом, отже уряд Хорватського Братнього Союзу не хотів допустити його на конвенцію. Крім цього йому доказувано, що він „не є хорватської крови". Та всетаки комуністичні делегати переперли свою волю і посадили неправного делегата між правних учасників конвенції. Це, очевидно, розраховане на поширення хаосу і на опанування хорватської братньої організації з її 120,000 членів і з $20,000,000 маєтку.

Недавній приїзд представника московського патріярха до Америки для опанування тутешньої Російської Православної Церкви, знаний кожному, хто інтерсується церковним життям. Отже навіть і релігійні установи є тепер предметом заінтересування комуністичних безбожницьких сатрапів. Це, очевидно, розраховане на те, щоб опанувати духа людей, які схоронилися до таких установ, до яких донедавна ще большевики не мали доступу, а які впали в першу чергу жертвою большевицького переслідування в початках їхнього наступу.

Оці зразки большевицько-комуністичної „роботи" у вільній Америці мусять спонукати до застанови кожного свободолюбного громадянина. Хіба сліпороджений може ще сумніватися про ціль цих комуністичних змагань. Остається тепер до зрілого передумання, як припинити, а потім дати відсіч нерозбірчивим большевицьким затіям, які досі звичайно кінчилися поневоленням або смертю свобідної людини, установи, країни, держави.

Потреба культурно-освітної праці

Не з однієї статті наших часописів в Америці та з уст не одного чільного громадянина пробивається щирий і оправданий страх щодо цього, що нас тут жде, яка наша майбутність. Не на одних зборах наших організацій дивляться на себе зібрані члени з виразом журби на обличчі про майбутній розвиток тієї організації. Чи нема чого журитись? При роботі в цій організації є завжди невеличка й майже та сама горстка людей. А деж наші молодші? Де ці, що за кілька, чи кільканадцять літ мають перебрати роботу на свої плечі та дальше повести організацію для добра тутешнього українського загалу? Де ці, що будуть тримати дальший звязок зі своїм, далеким але рідним Краєм, боліти його болями та радіти його радощами. Де ті, що будуть далі мати на оці добро того народу, з якого вони чи їх батьки вийшли і незалежно від цього, що вони будуть добрими американськими горожанами, будуть згадувати з вдячністю про свій народ, дбати про його добру славу й шукати для нього своїми звязками приятелів серед великого, американського народу.

Бо колишня передвоєнна українська еміграція поволі минається, частина з неї відчужилась, а молодь, себто її діти, мало що про цю Україну знає. І хотяй серед тієї молоді, як довідуємось, є значне число студентів та молодих інтелігентів на різних становищах то, як бачимо, вони йдуть окремим шляхом, а допливу тієї, свіжої крови у наших організаціях і громадському житті не багато помічається.

Чи мав би через це змарнуватись цей скромний, але дорогий, культурний, чи матеріяльний дорібок нашої старої еміграції? — деякі питають. Розуміється, що ні. Думаю, що наша справа тут ще так зле не стоїть. Ми всі лише мусимо добре заглянути правді в вічі. І чим скорше це зробимо, тим краще буде. Що наші національно-громадські справи не стоять так, як ми собі бажали б, на це складається багато причин.

Давна наша еміграція бідна і з початку без інтелектуального проводу, жиючи переважно в злидненних умовинах тяжкої праці, боролась за насущний хліб. Всежтаки поробила перші кроки для розвитку наших культурних і самодопомогових товариств. По першій світовій війні влилась в неї нова струя більше свідомих людей і горстка інтелігенції, яка зуміла серед тиж бідних наших відносин створити й розвинути деякі культурні цінності та розбудити українську еміграцію не для одної народньої справи. Цього доказом є ті існуючі наші організації в Америці, великі асекураційні товариства з численними відділами, преса, жіночі організації, клюби, церковні організації та організації американської молоді. Цього доказом є теж розбуджена національна свідомість, розбудова народніх домів, шкіл, матеріяльний дорібок і збогачення еміграції, розвиток торговлі й промислу та допомогова акція українському народові, перед війною і сьогодні.

Але кожний знає, що це, що зроблено досі, не є максімумом того, що ми могли зробити. Хочби поглянути в чужий загумінок, а переконаємося, що деякі національності мають значно більший дорібок. Чи треба за це виправдувати, або собі дорікати? Це зовсім зайве. Шкода на це часу й енергії. Кожний свідомий громадянин буде тішитись, якщо ми будемо культурно що раз більше зростати і навіть випереджувати других. І ось в цьому напрямі постійно треба щось плянувати й робити.

Силою обставин щораз більше приїздить до Америки нового, більше динамічного і свідомого елементу, як селян і робітників, так теж міщан і інтелігентів. З них богато є таких, що не в одному ділі могли б стати до помочі тутешньому громадянству в його громадській і культурній роботі та своїм досвідом послужити у творенні нових українських станиць, розбудові торгівлі, гуртівень чи навіть банку. Тут можна навіть використати досвід нашої кооперації. Що може зробити навіть одна людина, добре обдуманим пляном, совісною працею і запалом у праці, то цього прикладом можуть бути вже навіть деякі наші громадяни, що з праці рук дійшли до таких власних підприємств, що є варті поважних сум.

Та підставою для всякої праці є культурно-освітня робота. Повести її пляново то притягнути до неї усі шари громадянства, а передовсім нашу американську молодь, це було б одним з перших завдань сьогоднішнього часу. Цього, що часто не могли зробити батьки, себто позискати вплив на неї, повинні зробити тепер культурно-освітні робітники. Зачинаючи від звичайних, але добре обдуманих рефератів та гутірок серед членів різних, вже існуючих організацій, можна змагати в майбутності до створення в Америці одного більшого, хочби рухомого, вищого осередку культури, яким був би Народним Університетом. Цей осередок, збираючи коло себе передових культурників і вчених, міг би навіть стати зачатком наукового інституту чи університету.

Культурно - освітня робота мала б за завдання повести плянові виклади із українознавства та охопити усі ділянки українського народнього життя від історії, політики чи економіки почавши, а на народнім здоровлі скінчивши. Така робота поширить світогляд і знання нашої старої еміграції, яка частинно думає про край ще категоріями часу з перед першої світової війни і не уявляє собі гаразд цього національного росту, що відбувся впродовж останніх 20 літ, а нашій американській молоді дасть підставове знання про Україну та навчить любити й цінити цей народ, що силою своєї динаміки зумів навіть в кліщах своїх найбільших ворогів через довгі віки не лише заховати свої національні цінності і традиції, але також по геройськи їх обороняти й розвивати. Наша культурна робота повинна тій молоді виказати це велике міжнародне значення, яке мала колись наша історична Русь-Україна та це ключеве значення яке може й повинна в недалекій майбутності мати Україна у вирішенні міжнародних відносин в Европі, особливо на її сході. Це дасть їй почуття гордости із приналежности до такого народу та викреше запал до праці для його добра й слави. Це також знівелює оцю ворожу пропаганду, що розвелась проти нас в останнім десятиріччі в Америці, під якої впливом стоїть деякий відсоток нашого робітництва і їхніх дітей. В останній справі нам необхідно повести вже тепер боротьбу дорогою преси та радія. На жаль, ми не маємо досі ані одної добре поставленої радієвої авдиції. Для всіх тих цілей необхідно подумати про видання якогось добре поставленого, популярно-наукового журналу, що можна б тоді легко виконати, коли б ми мали Народний Університет. Потребу такого журналу відчуває кожний робітник, фармер, ремісник чи інтелігент, коли б він говорив до них про їхні справи.

От хочби згадати ділянку народного здоровля. Чи не бачиться серед деяких робітників страшного примітивізму, який вже вдалось було викорінити

(Докінчення на 3 стор.).

СТЕПАН ЛЮБОМИРСЬКИЙ

ФРАГМЕНТ

3)

Здивувалась Лінка, що не вжив звичайного в такому випадку слова, та в ту мить й поправив його ясноволосий, з веснянками біля малого, задертого носа.

— Якове Івановичу, чи бандітов [illegible], нет?...

Спалене обличчя прояснилось хмаринкою і знов повернуло до спокою.

— Я свідомий моїх слів, Ваня.

— [illegible] засміявся тепер Ваня і [illegible] сивих очей встромив у Лінку. Їй стало [illegible] від нього і вже з більшим довірям звернулась [illegible] до першого лейтенанта:

— А ви... археологією цікавитесь?

— Радше цікавився, товаришко, хотіли ви сказати. Тепер це все таке далеке... Вже й розкопки вели ми самі, з професором... Та що там, де тепер археологія? І чи взагалі це мені здалось на щось?...

— Не можна так говорити... Пізнавати рідну минувшину... велика і гарна річ...

— Так, якби бодай знаття, що втішатимешся тим колись... А археологія справді гарна річ. Бувало, розкриємо стару, старезну могилу — лейтнант перевів чорні очі на Лінку і задержав їх так, майже непорушно — глянеш там на оці священні кості і дивно стає... Колись живі люди, якісь достойники, князі, а сьогодні такий собі простий чоловік, як я, заглядаю і міряю, який там у мойого предка череп, а скільки зубів і яка нога довга... Дивно стає. Дива скриває у собі оця наша земля, товаришко...

— Вот, . а патом аткроют, Яков Івановіч і тваю магілку і тебе тоже зуби памерут, е, е, е... — засміявся веснянкуватий.

Лейтнант не знімав очий з Лінки. Скривився тільки на мент, коли залунали слова його товариша. Лінка гляділа перед себе ясно і відкрито, уважними очима міряючи так одного як і другого. Цей говорив по українськи, спалений, прямий чоловік... А цей, випещений, ясноволосий, з веснянками по московськи... А відзнаки на обох однакові, ворожі...

Шарудіння при дверях звернуло їхню увагу. Побіч поста просунувся у двері Бурко і тепер присів біля ніг Лінки. Зелені очі впялив у неї і язик висолопив, сміючись з втіхи. Вона погрозила йому пальцем та раптом Бурко піднявся, наїжив шерсть і голову похилив додолу. Коли Лінка діткнула його карку, Бурко загарчав глухо і відсунувся набік...

Знов заговорив лейтнант-археолог.

Він говорив спокійно, плавно, старанно оминаючи чужих слів.

— Відкривали раз скитську могилу... Знаєте, скити...

— Знаю — перервала Лінка, залишаючи Бурка. — Це перші історичні жителі наших земель... А анти...

— І це ви знаєте? — здивувався приємно і знов впялив у неї чорні очі. — Гарно, ви могли б теж почати археологію... Навчилися б багато. Багато памяток, а які гарні, які таємні.... Пізнавати їх... велике щастя. Так, неначе б ви якусь старинну, дорогу книгу читали... — заговорився. — Колись ці люди жили, кохались, воювали, посвячувались і вмірали... — докінчив і неначе проснувся злегка. — Даруйте, смішно стає... Сьогодні це вже давно погребане.

— Ні, це тільки перерване — сказала на це Лінка і він стягнув злегка брови над очима.

— Вірите у свої слова?...

— Вірю...

Озвався кількома пустими словами веснянкуватий, а третій дальше їв сало, коли раптом сталось щось, що всіх їх підірвало на ноги. Спершу легкий удар, після нього гриміт і несподівано стара шафа заскрипіла тисячними голосами та відчинилась наростіж на те, щоб з неї скотилось на долівку зломане людське тіло...

Лейтнанти сягнули вмлі ока по зброю та Лінка вже була на місці.

— Степан... — ахнула тільки і припала до брата.

Бурко підбіг, скорчений і наїжений, обнюхав лежачого, загарчав глухо і відійшов набік. Шерсть ще більше наїжилась на його карку...

Мати вже була біля Лінки. Стало тихо. Три лейтнанти зглянулись по собі, не знаючи, що зробити. Поволі опали руки з добутими пістолями, низький сховав навіть свою до кобури і спокійно врізав свіжий кусень сала. Оба прочі остали на місцях, приглядаючись цій сцені. Мати старалась привернути сина до памяті, Лінка піднялась і вибігла, щоб за хвилину принести води.

За нею поволі повернулось веснянкувате обличчя і в сірих очах блиснув особливий погляд...

Спалений вітрами і сонцем лейтнант розумів, що треба було щось зробити. Властиво він повинен перебрати ініціятиву, як командуючий групи. А не знав сам, що саме зробити в цій хвилині. Було так тихо, що чути було, як тріщить сало в зубах третього. Фронт, боротьба, війна і свідомість дівочої приявності — все це разом тріщало з тим салом. Голод, важкий голод по важкому дні.

Раптом з вулиці донеслось гуркотіння, знайоме видно, бо на темному обличчі лейтнанта відбилось службове зобовязання. Він звернувся до товаришів.

(Далі буде).

П. РОМЕН.

ТОТАЛЬНИЙ НАСТУП НА УКРАЇНУ

(З приводу статті Литвина в журналі „Большевик", ч. 4)

(УБІ). — На Україні тепер найактуальніша справа і наймодніша тема — це боротьба з українським національним рухом та його впливами. Ця боротьба точиться не лише в горах і лісах західних областей України, де застосовується наймодерніша військова зброя. Ця боротьба розгорнута також і по всій Україні — в школах і університетах, в радіо і пресі, і там вона не менше вперта й інтензивна, як на полі бою. І невідомо, де падає більше жертв — у збройних сутичках українських партизанів з московсько-большевицькими окупантами, чи в наслідок „викриття українського націоналізму" та його впливів у літературі й науці — на ідеологічному фронті.

Причин такого звороту нинішнього політики Москви на Україні не доводиться довго шукати. Генеза цієї боротьби — в актуалізації української проблеми на міжнародній арені і в активному спротиві українського народу московсько-большевицькому поневоленню й диктатурі. Москва побачила, що українська національна ідея живе в масах українського народу. В наслідок поширення національних ідей, щораз більше число українців усвідомлює згубність московсько - большевицької політики на Україні для українського народу і все більше скріпляється на думці про боротьбу проти кожного окупанта, хоч би хто він був, хоч би звідки він приходив і хоч би якими гаслами прикривався.

Повязаність нинішньої збройної боротьби большевиків проти українських повстанців із теоретичною боротьбою на ідеологічному фронті досить виразно розкривають у своїй пресі самі большевики.

Зокрема, в газеті „Радянська Україна" недавно писалося: „Націоналісти опираються на ідеології, яку вони черпають із творів М. Грушевського — автора „Історії України" в 8 томах, і С. Єфремова — автора „Історії української літератури". **Якщо хочемо знищити українських повстанців, то нам треба за всяку ціну знищити їхню ідеологію".**

Отже, поруч із збройною боротьбою і терором Москва розгорнула тепер посилену **теоретичну боротьбу на ідеологічно - світоглядовому фронті.** Читаються численні публичні лекції на цю тему, видаються, спеціяльного призначення, книги і брошури. Однією з таких брошур є брошура К. Литвина „Про історію українського народу", яка була надрукована в журналі „Большевик", а тепер масово поширюється на Україні. Ця брошура скерована на те, щоб „викрити" і „розгромити" націоналістичний ухил і помилки в працях українських совєтських істориків і національ[них] концепцію історії українського народу, що її висунув Грушевський і його „школа". Бо, як відзначає автор брошури, „викриті ЦК ВКП(б) і ЦК ВКП та ЦК КП(б)У серйозні недоліки і помилки в низці праць, опублікованих Академією Наук УССР, а також окремими українськими видавництвами, стверджують, що певна частина істориків і літературознавців на Україні не досить озброєна марксистсько - ленінською матеріялістичною методою, залишається і до цього часу в полоні буржуазно-націоналістичної методології Грушевського".

* * *

У брошурі К. Литвина „Про історію українського народу" помилки й ухили українських істориків визначаються такими словами:

„Порочність праць деяких наших українських істориків полягає в тому, що вони не подолали до кінця схеми буржуазної історіографії, і часто висвітлюють питання історії українського народу з позицій буржуазно - націоналістичної школи Грушевського. Це особливо виявилося в таких працях як „Короткий курс історії України", І том „Історії України", „Нариси історії української літератури", виданих Академією Наук УССР в роки 1941-1945, і інших працях, виданих українськими видавництвами".

„Історія України (том І), яка вийшла 1943 року під редакцією професора Н. Н. Петровського, містить серйозні помилки націоналістичного характеру. Автори цієї праці відійшли від марксистської методології і не зуміли викрити закономірности історичного розвитку України. Ігноруючи маркситсько - ленінське вчення про суспільно-економічні формації, автори побудували періодизацію історії українського народу у відповідності з буржуазно - націоналістичною схемою історії Грушевського. Періоди історії України у них розрізняються не за способами виробництва, а за тим зовнішньо - політичним положенням, у якому знаходився в той чи інший історичний відтинок часу український народ".

„У книзі слабо розкриваються соціяльні взаємовідношення, клясова боротьба внутрі українського народу, яка була головним рушієм історичного розвитку України. Автори І тому „Історії України" виявилися в половині буржуазно-націоналістичної теорії про безклясовий розвиток української нації".

„При викладі причин селянських повстань, автори книги замовчують їх клясову природу. Пояснюючи ці повстання лише мотивами національного характеру, автори не показують, що селянство боролося проти експлуатації не лише з боку іноземних, але також і українських феодалів".

„Аналогічні помилки є і в „Короткому курсі історії України" (1941 рік) і в „Нарисі історії України (1942 рік), виданих Академією Наук УССР, а також у „Програмх по історії України (1938 рік)".

„Серйозні помилки є також і в галузі історії літератури. Прикладом цього може служити „Нарис історії української літератури", виданий Академією Наук 1945 року. Автори нарису розглядають розвиток української літератури, як національно відокремлений літературний процес, який розвивається без будьяких протиріч, без боротьби прогресового напрямку з реакційним, — процес, ізольований від кляс і клясової боротьби. Звязок української літератури з передовою російською літературою і величезний плодотворний вплив останньої зовсім ігнорується в „Нарисі".

„Ці серйозні помилки в певній мірі є результатом все ще не подоланого впливу буржуазно-націоналістичної „школи" Грушевського" („Большевик" 1947, № 7„ стор 42-43).

Хто знає внутрішні відносини в СССР — у цій країні, де діє „найдемократичніша в світі" сталінська конституція і панує „найбільша свобода думки і слова", той знає, що тягне за собою викриття таких помилок. Підручники і книги, що їх большевицька партія так критикує, негайно вилучаються і знищуються. Така ж сама доля чекає і авторів, що їх написали — „їх теж „вилучається" і теж ліквідується, як ухильників і ворогів пануючої большевицької ідеології і влади, або — на большевицькому жаргоні" як „ворогів народу".

Отже, констатуємо факт: і на тридцятому році большевицької революції Україна не має своєї історії, а українські вчені й науковці все ще ніяк не опанують „марксистсько-ленінського матеріялістичного методу" і все ще залишаються „в полоні буржуазно-націоналістичної ідеології".

Як розуміти цей факт? Про що він говорить?

(Дальше буде).

Совєти зброять німецьких полонених

Здавна вже даються чути голоси, що Совєтська Росія зорганізувала з полонених німців військові дивізії для своєї потреби. Ці вісті провірено в Лондоні і Вашингтоні і за звідомленнями з достовірних джерел подають кореспонденти, що в Росії існує вже 38 німецьких дивізій. З них 18 панцирних, а це 10 тяжких і 8 легких. Кожна дивізія має назву якоїсь німецької провінції або міста. Потверджуються теж вісті, що на чолі оцеї армії стоїть фельдмаршал фон Павлюс, а його головним помічником є ген. фон Зейдлін. Генеральний штаб оцеї армії має приміщення у величавій віллі у віддалі 30 кільометрів від Москви. Генеральний штаб складається з 80 німецьких генералів, серед котрих найбільше звісний ген. Мюлер, бувший командант 12. армії. Є там ще ген. Гель, б. командант 7. корпусу і ген. Штрекер, б. командант 2. корпусу. Крім них, як кажуть, є ще в цьому штабі 8 інших корпусних командантів, 32 дивізійних генералів і багато бригадних генералів.

Константин Бравн, експерт закордонних справ вашингтонської газети „Стар", оприлюднив недавно зміст обемистої записки одного з вязнів, що їх судили в Нюрнбергу, а це ген. Йодля. Коли Йодль сидів у тюрмі заки почався процес, він списав інтересний документ про ролю німців в Совєтській Росії. За підрахунками Йодля в склад совєтської армії входить від мільйона до півтора мільйона німецьких вояків і офіцерів. З них лише 30% це вояки, яких звербовано правильним способом (мабуть із совєтської окупаційної зони в Німеччині). Решта це вояки бувшої гітлерівської націстичної армії.

Йодль займався спеціяльно долею німецької армії, яка боролася під Сталінградом. Він прийшов до висновку, що 80-85 відсотків цеї армії, як простих вояків так і офіцерів, прилучено до т. зв. „Комітету Вільної Німеччини". У своїх записках Йодль ділить цих німців на дві категорії: одна складається з переконаних націстів, які добачують у союзі Німеччини з Совєтами єдину можливість відплати і відродження тоталітарних ідеалів в бортьбі проти „перегнилого американсько-англійського капіталізму"; друга категорія складається з людей здеморалізованих ліпшими пайками і більш людяними умовами існування в Совєтах. Вони надіються, що в такий спосіб вони швидко дістануться на державні становища. Між ними нема ані комуністів ані попутчиків.

Бравн пробує винайти число німецької армії в Совєтах і подає його на 400,000. Він каже, що старше покоління вже не надається до активної ролі в будуччині і згадує, що велике їх число зайняте тепер адміністраційною службою в совєтській окупаційній зоні. Вони часто йдуть до різних інтернаціональних бригад, які діють в совєтській сфері впливів, як от тепер на Балкані. Кажуть, що в тих бригадах важну ролю грають гітлерівські офецери, які давніше воювали проти Аліянтів на Балкані і в Африці.

Оці адміністраційні офіцери доходять до числа 90,000 людей. Деякі з них, перейшовши вишкіл в Росії, вже вертаються в Ніеччину. Деякі займають вже важні пости в совєтській окупаційній зоні, як от майор Валтер Бехлер є міністром внутрішних відносин в Бранденбургу, Павль Марк Граф є директором поліції в Берліні, а кап. Ернст Годерман стоїть на чолі народної освіти в совєтській зоні. Бюлетень с. д. партії в Гановері поміщує дещо з розмови з німецьким офіцером, який щойно повернувся з Росії. З неї можна довідатися, що більша частина німецьких офіцерів, які вступили в совєтську армію, твердо вірять у постійну співпрацю між Німеччиною й Росією. Цій пропаганді допомагають росіяни, а в ній бере участь теж і лейтнант граф фон Айнзідель, посвоячений з колишнім німецьким „залізним канцлером" Бісмарком.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

Потреба культурно-освітної праці

(Докінчення зі стор. 2-гої)

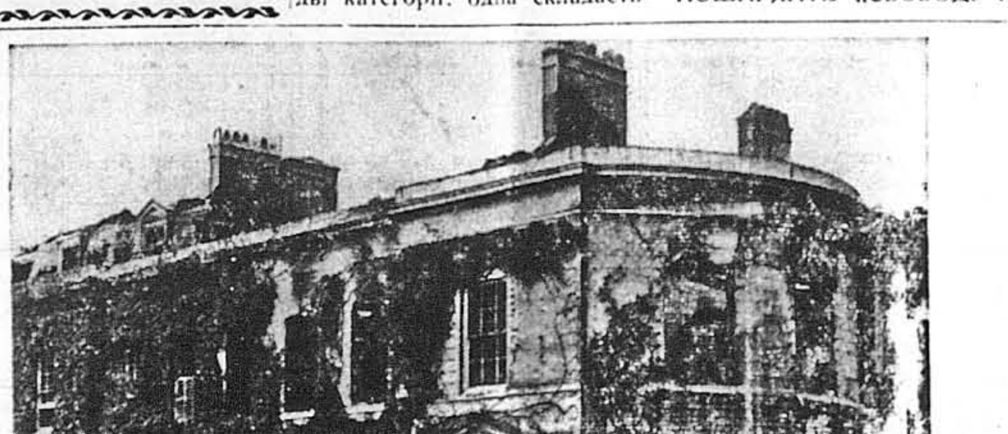
навіть в Краю. Чи не діють тут ще пересуди, знахорські ради, нездоровий вигляд побуту? А чи нема тут діточого рахіту, туберкульози, а передовсім алькоголізму. Тоді, коли в Галичині само селянство дорогою голосування покасувало всі коршми, а всякі весілля, забави чи другі свята відбувались без алькоголю і гості бавились при столі, на якому пишалась лише викуплена, гарно декорована карта „Рідної Школи", то тут всякі родинні чи громадські свята, пікніки, а навіть малі сходини мусять бути обовязково покроплені отруйним алькоголем. Ба що більше! Тут дійшло до того, що навіть в деяких підцерковних галях влаштовано „бари". І тут також треба освітньо-оздоровчої праці. За кличем **за народне здоровля** напевно будуть всі, зокрема священики та свідомі громадяни. Вже Христос у давнині вигаияв з церкви „баришників", а наших єпископів і священиків Галичина згадує з вдячністю теж і за це, що були правдивими борцями на антиалькогольному фронті.

Дехто може скаже, де на таку роботу взяти грошей. Безперечно, що саме тут будуть великі трудноші. Але зі ступневим розвитком культурно-освітної роботи, зі зростом розуміння її вартости, з поширенням зацікавлення до тих справ, думаю, найдуться теж гроші. Коли б на цю ціль українське громадянство зложило малу частину цього, що видає на алькоголь, то всі ці пляни можна б перевести в діло на 100 відсотків. А користь з такої роботи буде оплачена тисячекратно.

Сьогодні, безперечно багато грошей йде ще на допомогу еміграції, але й це колись до деякої міри минеться, а тоді цей сам Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, відповідно зреорганізовавши свою працю та збіркову акцію, міг би стати центром грошевої допомоги усім культурним цілям. Зрозуміло, що й другі товариства за корисну у них культурну роботу могли б оподатковуватись на цю ціль.

Ми говоримо нераз про допомогу нашим вченим, нашій інтелігенції й еміграції. Заплянуймо добру культурно-освітню роботу, створім усі для неї корисне середовище, а тоді не будемо журитись де примістити цих культурних діячів на працю. Тоді буде праці для кожного доволі.

Роман Лупич.

ЗАГАДОЧНА ПОЖЕЖА.—Досі не висліджена справа пожежі в палаті, в якій мала замешкати по шлюбі британська престолонаслідниця, принцеса Єлисавета. Ця палата, що на картині, вже не існує. Вона цілком згоріла.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

—o—

В МОЛОДІ МАЙБУТНЄ НАЦІЙ І ДЕРЖАВ.

Наша еміграція, стара й нова, має в своїх рядах великий відсоток дітей і молоді. Це дуже відрадне явище, яке зобовязує водночас старше громадянство в Европі і за океаном до посиленої опіки над підростаючим поколінням. Треба признати, що українська громадскість на скитальщині вже кілька місяців по закінченні другої світової війни приділила багато уваги справі виховання і навчання. Уже в перших днях організації таборів УНРРА завдяки жертвенній праці нашого вчительства росли як гриби по дощі, діточі садки й школи. В кожному більшому таборі зорганізовано тоді крім діточих садків та народних шкіл, ще ґімназію, якусь фахову школу та різнородні фахові курси. У Мюнхені, Авґсбурзі та Реґенсбурзі наші професори та вчені покликали до життя високі школи.

Душа радувалася, як бачилось з яким ентузіязмом забиралися до праці наші педагоги, поборюючи всі перешкоди, що стояли їм на шляху. А цих перешкод було дуже багато. Уже саме невизначене правне положення кожного нашого скитальця не давало запоруки, що наука в школах потриває довший час. Репатріяція на „родіну”, різні місії та комісії тільки денервували загал таборян, а молодь зокрема. Також брак відповідних приміщень для шкіл, трудноші в здобутті устаткування шкільного, недостача в шкільних підручниках і т. д., утруднювали виховну й навчальну роботу нашого вчительства на скитальщині. Але воно не зневірювалося, бо бачило, як наша дітвора й молодь горнулася до своїх шкіл. У цих школах вона здобувала знання, а в різнородних шкільних гуртках та пласті сталила свій характер, щоб по закінченні науки послужити обездоленій Батьківщині. Цілком певно, що тут і там були недотягнення в педагогічній роботі наших шкіл, але цих недотягнень не затаювано, а по обговоренні на вчительських конференціях, а деколи й у пресі, пороблено заходи для їх усунення. Чужинці не могли з дива вийти, коли бачили, яку велику увагу приділяє наше громадянство своїм школам серед так невідрадних обставин. Щойно майбутній історик нашого шкільництва оцінить належно виховну та навчальну роботу наших виховних установ та шкіл на скитальщині.

Невеликій частині наших емігрантів-скитальців удалося дістатись на вільну землю Вашингтона. Серед них значний відсоток дітей і молоді в шкільному віці. Маємо надію, що в наступних місяцях та роках прибуде на вільні американські землі значно більше наших скитальців. І тому наші відповідальні чинники повинні скликати в найближчому часі на наради учителів, так місцевих, як рівнож і тих, що прибули зо скитальщини. На цих нарадах будуть могти поділитися наші педагоги своїм досвідом, а також зможуть виробити напрямні в справі образування нашої дітвори й молоді, що вже прибула й дальше буде прибувати на американські землі. Уважаємо, що вказаним було б зорганізувати для нашої молоді в шкільному віці (головно для тієї, що ходила до вищих кляс ґімназії в Европі) переходові курси, по закінченні яких їй було б легше продовжувати науку вже в американських школах.

На цих нарадах можна б також виробити плян для курсів українознавства, які призначені були б для цієї нашої молоді, що родилася в Америці. Навіть з чисто практичних мотивів знання української мови й культури цій молоді не зашкодить, а навпаки, може їй вже в недалекому часі придатись як американському громадянинові й патріотові. Важне й це, що словянські мови є до себе значно більш зближені як романські та германські, тому і знання одної словянської мови, в нашому випадку української, дає змогу порозумітися з іншими словянами. Цих кілька думок піддаємо під розвагу всім тим нашим громадським і педагогічним діячам, що зацікавлені цими пекучими справами. В молоді майбутнє кожного народу, а нашого зокрема.

Учитель.

—●—

РАТУВАТИ!

Доходять до нас вісті, що частини Української Повстанської Армії переходять до американської зони в Німеччині. Ті, що про це звідомляють, пишуть в американських газетах з великою повагою до тих новітніх українських борцівгероїв.

Від довшого часу читаємо в „Свободі” дуже багато про боротьбу Української Повстанської Армії з московським окупантом. Просто вірити не хочеться, звідки набралось в геройських синів Української Нації стільки сили, щоб так довго видержувати в боротьбі з червоною, кремлівською навалою в Україні. Дивуюся я; бо й сам був учасником цеї боротьби зараз по першій світовій війні й знаю, що треба в такій боротьбі переживати. Тому і відчуваю цілим серцем геройство новітніх борців, а теж певен, що так само відчувають це й інші українські вояки та козаки, що були тоді в рядах Української Армії, а тепер живуть в Америці. Думаю, що саме ми, бувші вояки, які живемо в Америці, повинні тепер бути прикладом, як треба допомагати новітнім борцям, як треба боронити ці ідеали, за які вони боряться. Знаємо, що ці борці, що вже перейшли до американської зони в Німеччині, є обдерті, босі, виснажені, повні невилікуваних ран; Їх незабаром прибуде більше. Будуть, можливо, тисячі що потребуватимуть негайної допомоги. Справа, як бачимо, нагла, пекуча. Тому треба нам зараз спішити з новими жертвами на допомогу тим борцям-героям, щоб їх приоділи і допомогти їм прийти до нових сил. Про їхню оборону подбають певно в імені американських українців наші Комітети, а нам треба зложити жертви і передати негайно до тих Комітетів. Апелюю до давних українських вояків, бо знаю, як вони тим гордяться, що мали честь і щастя бути тими вояками, як згадують різні бої, перехід через Збруч, похід на Київ і т. д. Тепер чуємо про новітніх борців, котрі боролись і боряться далі в ще гірших обставинах. Ми, давні вояки, повинні поспішити з допомогою тим борцям. Зі свого боку сповняю свій обовязок і пересилаю свою жертву в тому переконанні, що ми всі заопікуємось через наші Комітети новими українськими борцями-героями, а давні стрільці-вояки будуть у цій акції першими.

Павло Ленчук,
б. булавний У. Г. А.

ПОХИЛЕНА ВЕЖА В ПІЗІ ТА ВИПРОСТОВАНИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ВОЯК.—Волтер Ф. Джансон, американський вояк, родом з Кемден, Тенесі, перебуваючи в місті Пізі, в Італії, як вояк американської окупаційної армії, наказав фотографови так себе відфотографувати, щоб був контрастом до славної Похиленої Вежі, яку маємо перед собою(а яку теж беруться випростувати, не зважаючи, що вона так довго була „чудом світа”.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

11,360 Шостак Олекси з с. Кустині (Радехів) від Шостак Гриця і Івана та Матерацький Теодора.

11,361 Яцун Семеона (б. урядовця христ. гром. в Бориславі), Томчака Івана з с. Унятич (Дрогобич) від бувш. пароха з Унятич о. Ліщинського.

11,362 Драґун Юліяна з Демянова (Рогатин) Варвари (Романюк з с. Чагрів від Федоренко Захара.

11,363 Плугатор Михайла від Гудима Марії (Остапяк) з с. Вільшаниця (Товмач).

11,358 Тягнибок Михайла, Паславський Осипа, Івана, Чорнобіль Евстахії (Бернацька) і Кмет Михайла від Чорнобіль Теодора.

11,365 Пескливець Катерини з с. Требуховець (Бучач) від Данилюк Анни, (Антонів) з с. Ріпенці.

11,366 Кловак Анни, Іваночок Марії з с. Лібухова (Добромиль) від Терлецька Петрунелі.

11,367 Верґун Степана, Якима і Василя від Верґун Онуфрія з с. Хмилева (Заліщинки).

11,370 Запоточний Антона від Лисевич Емілії.

11,371 Костів Дмитра від Костів Миколи.

11,372 Пасиняк Антона і Людвика з с. Мушкатівки, Чернега Магдалини (Роздобутко) від Роздобутко Нестора.

11,374 Микитин Сеня від Нафус Івана.

11,375 Пелик Йосифа і Марії від Янкевич Івана.

11,376 Япур Петра, Валанюк (Назарчук) Анни і Степана від Федорук Олекси з с. Яснищ (Броди).

11,377 Батька мойого шваґра Кузьмин-Полянський з Рівного (Волинь) від Рожанська Катерини.

11,378 Ферій Ігната, Івана і Михайла від Ферій Павла.

11,379 Білорус Степана з с. Борщівці від Сенько Володимира.

11,380 Хомич Миколи від Хомич Пазі з с. Колониць (Сянік)

11,381 Михальчак Ілька, Дмитра, Андрія і Михайла від Михальчак Катерини.

11,382 Романишин Михайла від Осташ Василя з с. Стежниця (Сянік).

11,383 Чернеґа Юрка і тітку Бугдур від Чернеґа Юрія.

11,384 Кравець Семена з с. Воля Матяск. (Лісько) від Кравець Івана.

11,385 Павликівський Василя, Костельний Анни, Бортняк Марії, Свист Орини з Редетово (Горлиця) від Сікорська Параски.

11,386 Маловічко Романа Івановича з с. Ружя (Камінець Поділ.) від Миронич Таїсси.

11,387 Комарницький Івана, Бандура Дмитра і Катерини зі Старого Самбора від Ярема Антона.

11,389 Швайка Миланії і Оленки (Строк Гелен) від Тивін Дмитра.

11,390 Кавецький Богдана, Кульчицький Івана зі Львова, Сенів-Кульчицька від Сенів Мирослава.

11,391 д-ра Форович Франка й доньок Олі і Розалії з Воського Села (Болехів) від Форович Михайла.

11,392 Усик Николи, Подсобинський Осипа, Вовк Остапа, Нанашко Дмитра з с. Янківці (Лісько) від Усик Осипа.

11,393 Мшар Евгена, Василя від Мшар Володимира.

11,394 Зяць Василя і родини від Соколюк Павла син Евдокії з дому Шуст зі Старих Бродів.

11,395 Федуняк Софії від Стецко Петра сина Катерини Федуняк з с. Довге (Дрогобич).

11,396 Вірт Теодора та односельчан з с. Тростянець (Бережани) від Швак Ярослави.

11,397 Ромдзяк Анни від Семйоник Володимира з Борислава (Дрогобич).

11,398 Масляник Йосифа і тети Сабат з Хирова від Масляник Олександра.

11,399 Тхір Андрія та односельчан з с. Туринсько (Сянік) від Тхір Андрія.

11,400 Щурко Івана, Полянський Николая з с. Улюч (Березів) від Щурко Василя.

11,401 Парані сестри (доньки Полатайко Михайла) з Надвірної від Йосипенко Анни (Полатайко).

11,402 Білянович Ярослава і Йосифа з с. Наусілки (Сянік) від Дрозд Юлії.

11,403 Теленчик Антона і Ільків Михайла з с. Колониці (Сянік) від Хомич Марії.

11,404 До знакомих односельчан з Калушського повіту просять афідевіт інж. Василь і учит. Стефанія Шеремета.

11,405 До знакомих міста Рогатина від д-ра Гайдучок Петра просить о афідевіт.

11,406 Кравчук Миколи від Голічек Романа.

11,407 Макнацький Ярослава і Клементини від Ванчицький Тараса сина о. Ванчицького зі Збаража.

11,409 Пішков Петра, Борис Зофії і Броньки з с. Сідого (Самбір) від Пастернак Петра.

11,411 Моґетич Теодора, сестри Марії (Сеніт) і Розалії Келлер з с. Княжолуки (Долина) від Моґетич Романа.

11,412 Малічовська Марії від Небесний Миколи з с. Медицкі Халупки (Перемишль), Подоляк Катерини від Парасин Івана з с. Ярославичі (Зборів)

11,413 До рідних і знакомих від Лотоцький Ярослава сина учит. Станислави з Тернополя.

11,414 До рідних і знакомих із родини Свінціцьких з с. Галич (Підгайці) від Кучма Анни (дому Свінціцька).

11,415 Баґріновський Теодора і Марії з с. Тужили (Калуш) від Цимбалівна Касіл.

11,416 Бортошевська Анни (Кріль) з с. Добра((Ярослав) від Кріль Михайла.

11,417 Ощипко Йосафата з с. Лапшин (Бережани) від Ощипко Григорія.

11,418 Франкевич від Франкевич Степана.

11,419 Ілліс (Тржепел) Йосифа від Тржепель Елліс Константина.

11,420 Шипяк Дмитра, Мазебський Олександра,, Філяніна Ольги від Шептак Олександра.

11,421 Зазуля Михайла, від Зазуля Осипа з с. Петриків (Тернопіль).

11,422 Прийдун Ксені з с. Головчинці (Заліщики) від Бичковський Володимира.

11,423 Кашицький Михайла і Івана з с. Підбуковина (Перемишль) від Кашицький Богдана.

По інформації писати до:
United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення **пошукувань родини і знайомих різних скитальників** було поміщене у „Свободі” **безплатно**, хай вишле таке оголошення впрост до
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було **поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне,** то хай **разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове** оголошення, розміру 1½ цаля в одній колюмні, коштує **$1.00.**

Адм. „Свободи”.

ПОШУКУЮТЬ

ПАВЛО ГАТАЛА
шукає брата
АНДРІЯ,
котрий давніше мешкав 2904 West St. Paul Ave., Milwaukee, Wis. Хто про нього знає, або він самий, хай голоситься:
PAWLO HATALA
Calle Brasil Nr. 2002
Avellaneda
pr. de Buenos Aires
Rep. Argentina

ПИЛИП КРАВЕЦЬ з села Санитчок, повіт Сянік, Галичина, шукає вуйків **Стаха і його жени Катерини ЗАГАТЧЕСЬКОГО**
— і —
Пилипа та його жени Марії БРУХАЛЬ.
Хто про них знає, або вони самі, хай пише:
PYLYP KRAWEC
252 Assembly Centre, Munster-Lager, Germany.

СТАХІВ СТЕПАН,
село Логдичин, повіт Тернопіль, пошукує вуйка
КЛЬОЦ ІВАНА
з Юзефівки, повіт Тернопіль. По інформації пишіть до:
MICHAEL PERSHYN
1822 Bay Ridge Avenue,
Brooklyn 4, N. Y.

ТАРЗАН ч. 1691. Смерть войовника.

Як Тарзан і погоня вдерлися до кімнати, їх очам представилася дивна картина.

„Я спасся від прокляття віків” — промовив велетень. „Сідаймо й бенкетуймо!” Тарзан зрозумів дивне положення і згодився на це.

Одначе, коли вони засіли довкруги святочного столу, Зорг поклав свою голову на його рамя.

Його волосся нагло стало срібним, а його рамена стали безвладні.

Коли д-р Бравн підніс його голову, на лици старого чоловіка показалася усмішка миру... Так покінчилися дні життя старовинного войовника.